ECLI:LV:RAT:2018:0601.C30840616.5.S
Lietas Nr. C30840616
Lietas arhīva Nr. CA-1282-18/10

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2018. gada 1. jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis Arnis Dundurs
tiesneses Ineta Ozola, Svetlana Beļajeva
ar sekretāri Kristīni Vaļeiku
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu garāžu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības "Enerģētiķis" (turpmāk arī GĪKS "Enerģētiķis") prasībā pret /pers. B/ par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību atzīšanu un parāda piedziņu sakarā ar GĪKS "Enerģētiķis" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017. gada 7. decembra spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017. gada 7. decembra spriedumu nospriests noraidīt garāžu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības "Enerģētiķis" prasībā pret /pers. B/ par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, īpašuma tiesību atzīšanu un parāda piedziņu.

Spriedumā norādīti šādi apsvērumi.

[1.1] Tiesa atzinusi par nepamatotu prasību daļā par 2011. gada 24. janvārī starp garāžu īpašnieku kooperatīvo sabiedrību „Enerģētiķis" un atbildētāju noslēgtās vienošanās Nr. 6 atzīšanu par spēkā neesošu, saskaņā ar kuru prasītāja no sev piederošā nekustamā īpašuma /adrese A/, garāžu bokss Nr. /numurs/, nodalījusi 160/13798 domājamās daļas atbildētāja īpašumā atbilstoši prasītājas biedru 2011. gada 19. janvāra kopsapulces lēmumam.

Šajā sakarā tiesa attiecībā uz prasību pamatojošajām likuma normām norādījusi, ka Maksātnespējas likuma 97. pants un Civillikuma 1927. pants paredz dāvinātās mantas vai tās daļas atdošanu parādu samaksai, nevis darījuma atzīšanu par spēkā neesošu.

Tāpat, ņemot vērā, ka prasītājas maksātnespēja pasludināta 2014. gada 19. septembrī, tiesa atzinusi, ka attiecībā uz minēto vienošanos Nr. 6 ir iestājies prasības celšanas noilgums, kas noteikts Maksātnespējas likuma 96. panta pirmās daļas 2. punktā.

Šādos apstākļos tiesa atzinusi, ka prasība daļā par 2011.gada 24.janvārī noslēgtās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu un prasītājas īpašuma tiesību atzīšanu ir noraidāma.

[1.2] Attiecībā uz lūgumu piedzīt no atbildētāja zemes nomas maksas parādu tiesa norādījusi šādus apsvērumus.

[1.2.1] Tiesa atreferējusi prasībā norādīto, ka nomas maksa ir izdevumi, kas nepieciešami atbildētāja lietošanā nodotās garāžas uzturēšanai par laiku no 2008. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 1. septembrim 275,33 *euro* apmērā, pamatojoties uz Civillikuma 2307. pantu, kas nosaka pilnvarotāja pienākumus, norādot, ka pēc analoģijas piemērojams arī likuma regulējums, kāds noteikts attiecībā uz daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašnieku pienākumiem.

Neatzīstot, ka starp prasītāju kā garāžas īpašnieku un atbildētāju kā tās tiesīgo lietotāju pastāvētu no pilnvarojuma līguma izrietošas tiesiskās attiecības, kuru ietvaros atbildētājs būtu devis pilnvarojumu prasītājai slēgt vienošanos par zemes nomas maksas samaksu, tiesa atzinusi, ka nav pamata piemērot analoģiju ar regulējumu, kāds noteikts attiecībā uz daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašniekiem un šo māju pārvaldniekiem.

[1.2.2] Ņemot vērā, ka atbildētāja lietošanā garāža nonākusi no 2011. gada 10. janvāra, tiesa atzinusi, ka atbildētājam kā faktiskajam nekustamā īpašuma garāžas Nr./numurs/, /adrese A/ lietotājam laikā no 2011. gada 10. janvāra bija pienākums atlīdzināt prasītājam izdevumus, kas tam radušies saistībā ar šīs garāžas uzturēšanu un lietošanu, jo likums neparedz svešas lietas bezmaksas lietošanu, nesedzot ar tās uzturēšanu saistītos izdevumus, kas radušies lietas īpašniekam.

Taču, atsaucoties uz Kooperatīvo sabiedrību likuma 1. panta 1. punktu, kas definē biedra naudu, un ņemot vērā to, ka atbildētājs garāžas lietošanas periodā ir veicis biedra naudas samaksu pilnā apmērā, tiesa konstatējusi, ka, veicot biedru naudas iemaksu katru gadu, atbildētājs prasītāju ir nodrošinājis ar nepieciešamajiem naudas līdzekļiem, lai segtu garāžas uzturēšanas izdevumus.

Šajā sakarā tiesa norādījusi, ka GĪKS „Enerģētiķis" statūtu 4.7.4. punktā ir izsmeļoši uzskaitīti tie maksājumi, kuru samaksu veikt ir biedra pienākums papildus biedra naudas samaksai. Tas tiesas ieskatā norāda uz to, ka biedra naudas apmērs aptver arī prasītājas garāžas uzturēšanas izdevumus, tostarp zemes nomas un ar to saistītos maksājumus.

[2] Par minēto Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017. gada 7. decembra spriedumu GĪKS "Enerģētiķis" iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība par parāda piedziņu – par ar lietas (garāžas) uzturēšanu saistīto izdevumu piedziņu 275,33 *euro* apmērā.

Prasītāja lūdz piedzīt minēto parādu 275,33 *euro* apmērā, lūdz noteikt tai tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos 6 procentus no simta gadā par laiku līdz sprieduma izpildei, kā arī lūdz piedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus.

Sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Tiesa nav piemērojusi Civillikuma 1. un 997. pantu, nepareizi piemērojusi Kooperatīvo sabiedrību likuma speciālo regulējumu. Spriedumā konstatētais ir pretrunā Civillikuma 97. pantam. Tāpat tiesa nav konstatējusi, ka prasība celta, pamatojoties galvenokārt uz Civillikuma 1. un 927. pantu.

Spriedums tā pārsūdzētajā daļā nav pamatots ar tiesību normām un lietā esošajiem pierādījumiem, bet gan ar tiesas un atbildētāja ieskatiem.

Spriedumā konstatētais attiecībā uz naudas piedziņas prasījuma noraidīšanu neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem un piemērojamām tiesību

normām, kā arī līdzīgās lietās tiesu spriedumos konstatētajam, ka likums neparedz svešas lietas bezmaksas lietošanu, nesedzot īpašniekam radušos ar tās uzturēšanu saistītos izdevumus.

Atbilstoši judikatūrai tiesai ir pienākums nodrošināt vienādas juridiskas sekas, vienlīdzības principu un tiesību uz taisnīgu tiesu vienas civiltiesiskas attiecības ietvaros.

[2.2] Lietā strīds ir tikai par atbildētājam lietošanā nodotā prasītājas īpašuma (garāžas) uzturēšanas izdevumu atlīdzināšanu, pamatojoties uz Civillikuma 927. pantu, nevis par biedru naudas piedziņu. Tādēļ prasītājai nebija jāpierāda biedru naudas parāds.

Kooperatīvo sabiedrību likuma 1. panta 1. punkts nosaka, ka biedru nauda ir kooperatīvās sabiedrības biedra naudas iemaksa sabiedrības uzturēšanas un kopējo izdevumu segšanai. Sabiedrības uzturēšanas un kopējie izdevumi kā grāmatvedes darba alga, nodokļu maksājumi, valdes atrašanās vietas un darbības izdevumi, kā arī citi saimnieciskās darbības nodrošināšanas izdevumi, kas tika segti no biedru naudas iemaksām, nav un nevar būt tas pats, kas sabiedrībai piederošā īpašuma lietošanas un uzturēšanas izdevumi.

Biedru nauda nemaz nevar aptvert maksu par sabiedrībai piederošā īpašuma (šajā gadījumā garāžas) lietošanu, tostarp ar tās uzturēšanu saistītos izdevumus. Tāda kopsapulces lēmuma vai statūtu, kas to paredzētu, nekad nav bijis, tie būtu pretrunā Kooperatīvo sabiedrību likuma 2., 3. pantam, 13. panta otrajai daļai, 38., 39. pantam un 46. panta trešajai daļai.

[2.3] Pretēji Civilprocesa likuma 93. panta pirmajai daļai atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, ka biedru naudas maksājumi aptvertu arī izdevumus par viņam lietošanā nodotās garāžas uzturēšanai nepieciešamā zemes gabala nomu.

Gluži pretēji, lietā iesniegto sabiedrības statūtu 4.7.4. punkts tieši paredz papildus biedra naudai segt atsevišķi arī garāžas ekspluatācijas jeb garāžas lietošanas – uzturēšanas izdevumus. Termins ekspluatācija ir sinonīms terminiem lietošana, izmantošana, uzturēšana.

[3] Atbildētāja pilnvarotā pārstāve /pers. D/ rakstveida paskaidrojumos par iesniegto apelācijas sūdzību norādījusi, ka pārsūdzētajā tiesas spriedumā pušu attiecības ir vērtētas objektīvi, tiesiski un juridiski pareizi. Apelācijas sūdzību uzskata par noraidāmu.

Paskaidrojumos norādīts uz tiesas konstatēto faktu, ka laikā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. janvārim garāža Nr. /numurs/ atradusies citas personas īpašumā, nevis atbildētāja lietošanā.

[4] Lieta tika izskatīta, nepiedaloties lietas dalībniekiem, sakarā ar abu pušu izteiktajiem lūgumiem skatīt lietu bez viņu klātbūtnes.

Prasītāja saskaņā ar Civilprocesa likuma 166. pantu iesniegusi tiesai rakstveida paskaidrojumus lietā. Tajos, papildus jau apelācijas sūdzībā norādītajam, vērš uzmanību uz to, ka atbilstoši 24.01.2011. vienošanās saturam, kas noslēgta saskaņā ar 19.01.2011. kopsapulces lēmumu, atbildētājs līdz īpašuma atsavināšanai ir bijis prasītājas īpašuma lietotājs. Savukārt atbildētājs nav pierādījis, ka laika periodā no 01.01.2008. būtu piešķīris jebkādus naudas līdzekļus savā lietošanā esošās garāžas uzturēšanai.

M o t īv u daļ a

[5] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un prasība sprieduma pārsūdzētajā daļā – noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

[5.1] Kooperatīvo sabiedrību likuma 1. pants nosaka, ka biedra nauda ir kooperatīvās sabiedrības biedra naudas iemaksa sabiedrības uzturēšanas un kopējo izdevumu segšanai. Papildus tam minētā likuma 3. panta 8. punkts paskaidro, ka kooperatīvās sabiedrības darbības izmaksas finansē biedri paši, veidojot uzkrājumus un sedzot zaudējumus.

Sistēmiski tulkojot minētās likuma normas, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbilstoši Kooperatīvo sabiedrību likuma regulējumam mehānisms, kādā kooperatīvās sabiedrības biedrs piedalās sabiedrības uzturēšanas un kopējo izdevumu segšanā, kā arī uzkrājumu veidošanā un zaudējumu segšanā, ir biedru naudas maksāšana. Tādējādi kolēģija secina, ka biedru naudai būtu jāaptver arī iespējamie zemes nomas maksājumi.

Atkāpjoties no minētā likuma regulējuma, no GĪKS "Enerģētiķis" statūtu 4.7.4. punkta izriet sabiedrības biedru kopsapulces vienošanās par to, ka ne visi sabiedrības izdevumi tiks segti no biedru naudas maksājumiem. Proti, statūtos paredzēts, ka pienākumu veikt ekspluatācijas un tehniskās apkopes izdevumu maksājumus un maksājumus par komunālajiem pakalpojumiem, kā arī pienākumu piedalīties ar saviem līdzekļiem un darbu visa garāžu kompleksa un koplietošanas teritorijas pienācīgā uzturēšanā sabiedrības biedri veic papildus pienākumam maksāt biedru naudu.

Minētajā statūtu punktā nav tieši noteikts, ka papildus biedru naudas maksājumiem būtu jāveic arī maksājumi par zemes nomu. Kaut arī apelācijas sūdzībā norādīts uz to, ka zemes nomas maksāšanas pienākums ietilpst noteiktajā pienākumā veikt ekspluatācijas izdevumu maksājumus, kolēģijas ieskatā šāds prasītāja secinājums nav viennozīmīgs.

Proti, saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likuma 13. panta otro daļu statūtos var paredzēt citus noteikumus, kas nav pretrunā ar likumu, taču, ja statūti ir pretrunā ar likumu, tad ir piemērojami likuma noteikumi. Minētais norāda uz to, ka papildus likumā paredzētajai līdzdalībai sabiedrības uzturēšanā – maksājot biedru naudu, statūtos noteiktie līdzdalības pienākumi nav tulkojami paplašināti, bet gan tieši pretēji – šauri, šaubu gadījumā neatzīstot par pamatotu pieprasījumu veikt papildu maksājumus.

Tādējādi kolēģija secina, ka ne Kooperatīvo sabiedrību likums, ne arī GĪKS "Enerģētiķis" statūti neparedz, ka iespējamās zemes nomas maksas segšanai sabiedrības biedriem būtu jāveic vēl kādi maksājumi papildus jau veiktajiem regulārajiem biedru naudas maksājumiem. Uz to izskatāmajā lietā norāda arī GĪKS "Enerģētiķis" līdzšinējā valdes priekšsēdētāja /pers. E/ rakstveida apliecinājums (lietas 78. lapa), ka biedru naudā tika iekļauti visi ar GĪKS "Enerģētiķis" darbību saistītie izdevumi, tostarp izdevumi par zemes nomas maksu, kas nekādos atsevišķos maksājumos no biedriem nav tikusi iekasēta.

Šādos apstākļos, ņemot vērā arī to, ka atbildētājam nav biedru naudas samaksas parāda, par ko lietā strīda nav, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā prasība pret atbildētāju par parāda piedziņu ir noraidīta pamatoti. Kolēģija atzīst pārsūdzētajā spriedumā ietverto pamatojumu attiecībā uz prasības noraidīšanu šajā daļā par pareizu un pilnībā pietiekamu, tāpēc saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. panta piekto daļu pievienojas pirmās instances tiesas argumentācijai un apsvērumus atkāroti nenorāda.

[5.2] Apelācijas sūdzībā ietvertie argumenti nedod pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai.

Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam kolēģija nekonstatē, ka tiesa, izspriežot lietu, būtu nepareizi piemērojusi tiesību normas, vai ka piemērotās normas neatbilstu lietas faktiskajiem apstākļiem. Šajā ziņā apelācijas sūdzībā pēc būtības iebildumi nav izvērsti, aprobežojoties vien ar deklaratīvām frāzēm.

Apstāklis, ka kooperatīvās sabiedrības izdevumi sedzami no iekasētajām biedru naudām, nekādā ziņā nav pretrunā tam, ka likums neparedz svešas lietas bezmaksas lietošanu, nesedzot īpašniekam radušos ar tās uzturēšanu saistītos izdevumus.

Prasītājas viedoklis, ka viņasprāt sabiedrības uzturēšanas un kopējie izdevumi ir grāmatvedes darba alga, nodokļu maksājumi, valdes atrašanās vietas un darbības izdevumi, kā arī citi saimnieciskās darbības nodrošināšanas izdevumi, bet ne sabiedrībai piederošā īpašuma lietošanas un uzturēšanas izdevumi, proti, zemes nomas maksa, ir nepamatots un vērtējams vien kā prasītājas pašas interpretācija par Kooperatīvo sabiedrību likuma 1. panta 1. punktā sniegto biedra naudas definīciju. Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam kolēģija neatzīst, ka princips, saskaņā ar kuru zemes nomas maksa būtu aptverta jau ar veiktajiem biedra naudas maksājumiem, nonāktu pretrunā Kooperatīvo sabiedrību likuma 2., 3. pantam, 13. panta otrajai daļai, 38.,

39. pantam un 46. panta trešajai daļai.

Tāpat lietas iznākumu pēc būtības nevar mainīt arī norāde apelācija sūdzībā uz to, ka prasība pamatota ar Civillikuma 927. pantu, jo tajā tikai vispārīgi noteikts, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, kas, savukārt, nekādā veidā neietekmē Kooperatīvo sabiedrību likuma speciālo regulējumu attiecībā uz sabiedrības biedru pienākumiem kooperatīva darbības nodrošināšanā.

[6] Ņemot vērā to, ka prasība tiek noraidīta, tiesāšanās izdevumu piedziņai no atbildētāja par labu prasītājai nav pamata.

Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 42. panta otrajai daļai no prasītāja valsts ienākumos piedzenami iepriekš nesamaksātie apelācijas instances tiesā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,13 *euro*.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430. un 432. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt garāžu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības "Enerģētiķis" prasību pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no garāžu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības "Enerģētiķis", reģistrācijas Nr. 50103106771, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,13 *euro* (viens *euro* un trīspadsmit centi).

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama pēc šādiem rekvizītiem: saņēmējs Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķī jānorāda 21499 un lietas numurs, dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Noteikt garāžu īpašnieku kooperatīvajai sabiedrībai "Enerģētiķis" sprieduma daļā par naudas summu piedziņu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs A.Dundurs

Tiesnese I.Ozola

Tiesnese S.Beļajeva